

Универзитет одбране

СИНТЕЗА НАУКЕ И ИНТЕГРИТЕТА

Сваки фебруар у систему одбране препознатљив је по конкурс за упис у војне школе, који традиционално почиње на Дан државности. Та симболичка нит илустративно говори о значају војног школства, као темељне одреднице снаге војске која је један од носећих стубова државности. У сусрет предстојећем упису, значају и актуелном тренутку војног школства разговарали смо са пуковником ванр. проф. др Срђаном Старчевићем, проректором за квалитет и развој Универзитета одбране.

Разговарао Александар СКАКИЋ

Фото: Маријана Јанковић

Универзитет одбране одигра је кључну улогу у настојању да академска заједница препозна војне науке као посебно подручје. У периоду када је рађена прва акредитација студијских програма ни унутар војне ни цивилне академске заједнице нису биле препознате војне науке или науке о одбрани, доминирала је стара дилема да ли су то науке или вештине. У тим првим корацима пронађено је решење које је омогућило акредитацију, и које се огледало у томе да се оно што данас зовемо војне науке подвело под научну област менаџмента, што није наишло на позитиван одјек у војсци. Суштински раскорак између тактике, оператике и стратегије са једне стране и концепта организационог посла у пословном свету са друге, довео је до неодрживости тог концепта. Јавила се потреба да се уваже специфичности тактике, оператике и стратегије и у том смислу формиран је тим у ком су били садашњи ректор Универзитета одбране бригадни генерал проф. др Бобан Ћоровић на челу тима, актуелни начелник Војне академије пуковник ванр. проф. др Срђан Благојевић и наш саговорник.

ГОСПОДИНЕ ПУКОВНИЧЕ, ДА ЛИ СМАТРАТЕ ДА ЈЕ КОНАЧНО РЕШЕНА ТА ВЕЧИТА ДИЛЕМА У ВОЈСЦИ – ДА ЛИ СУ У ПИТАЊУ ВОЈНЕ НАУКЕ ИЛИ ВЕШТИНЕ?

– Подсећам да је први резултат тог тима била подршка Конференције универзитета Србије и препознавање вој-

них наука у систему образовања, што је тада омогућило акредитовање студијског програма Копнена војска. Суштински ствари смо тада назвали правим именом и тако омогућили да официр нема диплому менаџера, већ официра у области војних наука. Други резултат који очекујемо, за који имамо подршку матичних научних одбора и који је у току, јесте препознавање војних наука у смислу да постану део класификације наука у Србији. То се поред оператике, тактике и стратегије односи на војну логистику, војну историју, војну етику и вероватно војну психологију.

Ако се погледа историјска перспектива, писци наших првих уџбеника наизменично су користили термине наука и вештина, и ту дилему решавали на првој страни и онда се посвећивали конкретним темама. И у време ЈНА током седамдесетих година прошлог века била је озбиљна расправа о дилеми „војна наука или вештина“, коју је карактерисала подршка шире научне заједнице да се препозна и призна термин „војне науке“, али због дебате унутар система војске није дошло до решења. Како бисмо избегли претенциозност у смислу тврдње да смо ми основали војне науке, нагласио бих да смо ми суштински изборили статус војних наука које су сада признате у академској заједници.

ВАШЕ ЗВАЊЕ ЈЕ ПРОРЕКТОР ЗА КВАЛИТЕТ И РАЗВОЈ УНИВЕРЗИТЕТА ОДБРАНЕ. СА СТАНОВИШТА КВАЛИТЕТА, КАДА САГЛЕДАТЕ СТУДИЈСКЕ ПРОГРАМЕ И НАСТАВНИ ПРОЦЕС, ДА ЛИ СМАТРАТЕ ДА ОНИ ОДГОВАРАЈУ ПОТРЕБАМА ВОЈСКЕ СРБИЈЕ И ДА

ИСТОРИЈСКА ВЕЗА УНИВЕРЗИТЕТА ОДБРАНЕ И МАГАЗИНА ОДБРАНА

Касарна у којој се налазе зграда Ректората Универзитета одбране и Војна академија зове се „Генерал Јован Мишковић“. Реч је о официру који је заједно са професором Јованом Драгашевићем покренуо војни часопис „Ратник“, чију традицију дугу 146 година баштини магазин „Одбрана“. „Ратник“ је био доминантно војно-стручни часопис и значајан извор знања тадашњег официрског кадра и представља историјску спону војног образовања и војног новинарства, данас оличене у Универзитету одбране и нашем магазину.

ЛИ СУ УСКЛАЂЕНИ СА ВРЕМЕНОМ И ГЛОБАЛНИМ ТРЕНДОВИМА?

– То је веома важно и слојевито питање. Слојевитост се огледа у специфичној структури војног школства, јер за разлику од других универзитета, ми поред два факултета – Војне академије и Медицинског факултета ВМА, Института за стратегијска истраживања и Школе националне одбране као институције за каријерно усавршавање официра, имамо и Војну гимназију и Средњу стручну војну школу „1300 каплара“. Ти различити нивои школовања имају своје сродности, али и бројне специфичности које треба уважити и усагласити. У том смислу важно је напоменути да постоје реперне тачке које нам помажу да креирамо наставне планове и студијске програме на потребном нивоу квалитета и потреба система одбране. Прва је Генералштаб Војске Србије, чији су став и мишљење неопходни за усклађивање студијских програма са потребама Војске. Друга су страни војни универзитети одбране и сродне војне академске заједнице са којима упоређујемо студијске програме, што је један

од услова за акредитацију програма. Трећи репер је академска заједница у Србији, јер имамо обавезу да испунимо све оне критеријуме који важе за остале домаће универзитете. Такође, ове године спровешћемо процес самовредновања Универзитета одбране. Поред ових реперних тачака које су значајне за структурирање и прављење студијских програма, са становишта квалитета посебно истичем да су наши студијски програми у суштини интердисциплинарни. Наши студенти уче природне, техничке, друштвене, хуманистичке, војностручне предмете и имају изузетно озбиљан програм физичког васпитања. Таква свестраност доводи до тога да из нашег система школовања излазе будућа професионална војна лица

која ће одговорити потребама Војске Србије и са својим знањем бити у кораку са временом. Такође, наглашава да смо постигли синтезу наставног процеса и научног рада, што је од есенцијалне важности за иновирање садржаја предмета и тема.

КАДА ЈЕ РЕЧ О РАЗВОЈУ, ШТА ЈЕ НОВО У ДОМЕНУ СТУДИЈСКИХ ПРОГРАМА?

– У овој школској години уводимо два нова студијска програма, Противваздухопловну одбрану на Војној академији и Стоматологију на Медицинском факултету ВМА. Када је реч о Противваздухопловној одбрани, могли бисте да ме питате шта је ту ново, јер се та област већ изучавала у тренутној акредитацији,

у оквиру студијског програма Војноелектронског инжењерства. Међутим, постоји сагласност мишљења Универзитета одбране и Војске Србије да се тај програм није показао као оптимално решење. Због тога је формиран мешовити тим са Командом РВ и ПВО како би се израдио нови студијски програм, који ће по мом мишљењу позитивно утицати на раст интересовања за Војну академију, посебно узимајући у обзир углед који је ПВО стекла током агресије НАТО-а на СРЈ. Када је реч о студијском програму Стоматологија, идеја о његовом формирању није нова, постојала је дуго времена. Међутим, тек када је ГШ ВС јасно исказао потреба система одбране за школовањем стоматолога, у сарадњи са Управом за војно здравство направили смо тај студијски програм. За оба програма акредитација је у финалној фази.

МЕДИЦИНСКИ ФАКУЛТЕТ ВМА НЕДАВНО ЈЕ ОБЕЛЕЖИО 15 ГОДИНА РАДА. ДА ЛИ СМАТРАТЕ ДА ЈЕ ПРОТЕКЛО ВРЕМЕ ПОКАЗАЛО ОПРАВДАНОСТ ИДЕЈЕ О ЊЕГОВОМ ОСНИВАЊУ?

– Апсолутно. Српски војни санитет је значајна визиткарта наше државе и знатно доприноси њеном угледу на међународном плану. То је и заслуга минулог времена, у коме се војно здравство сачувало у смислу обима и значаја у тешким околностима трансформација које су наша држава и војска пролазиле. Способност да се обезбеди занављање тог великог ресурса војног здравства, где Медицински факултет данас има централну улогу, од изузетног је значаја. Када се данас упореди његово бројно

стање са оним на Војној академији, она почетна велика разлика је данас прилично смањена, што јасно указује на степен развоја наше медицинске високошколске установе.

КАКО ОЦЕЊУЈЕТЕ ЗНАЧАЈ ВОЈНОГ СРЕДЊОШКОЛСКОГ ОБРАЗОВАЊА?

– Сматрам да је Војна гимназија положила тест времена. Када је формирана, идеја водиља била је да се стварају официри са вишим степеном опште културе. Било је периода када се размишљало о њеном гашењу, али на велику срећу до тога никада није дошло. Пре свега јер је Војна гимназија данас сигуран извор попуне Војне академије. Говоримо о ученицима који су изузетни кандидати и који на пријемном испиту одскачу у резултатима из математике и физичке провере. То су кандидати који су у формативној фази своје личности ушли у

систем одбране и услед тога војску доживљавају као своје природно окружење. Када је реч о Средњој стручној војној школи, она је одговор на потребе Војске Србије за обезбеђивање квалитетног подофицирског кадра који се не може наћи на тржишту рада. У почетку су то биле превасходно потребе РВ и ПВО, али када погледате који су све смерови уводили, јасно је да је њено постојање данас интерес комплетног система одбране.

КАДА САГЛЕДАТЕ КОМПЛЕТНО ВОЈНО ШКОЛСТВО, ДА ЛИ СМАТРАТЕ ДА ПОРЕД ФОРМАЛНОГ ОБРАЗОВАЊА КОЈЕ УЧЕНИЦИ И СТУДЕНТИ СТИЧУ, ПОСТОЈИ И ШИРИ ВАСПИТНИ КОНТЕКСТ ВОЈНОГ ОБРАЗОВАЊА КОЈИ ДОВОДИ ДО ФОРМИРАЊА КВАЛИТЕТНИХ ЛИЧНОСТИ СА УТКАНИМ ВРЛИНАМА И ВИСОКИМ ЕТИЧКИМ СТАНДАРДИМА?

– Ове године славимо велики јубилеј – 175 година Војне академије, историјски прецизније речено, од оснивања Артиљеријске школе. Србија је и пре оснивања Артиљеријске школе имала официре, делом оне који су то постали „на сабљи” у рату, а делом школоване у иностранству. Када са ове историјске дистанце сагледате значај оснивања те школе, јасно је да је то био предуслов настанка одрживог система стварања и занављања официрског кора. Јер, ако имате такву школу, имате професионализам официрског позива. Када је реч о професионализму, цитираћу Хантингтона, који сматра да се професија разликује од заната, струке или занимања по томе што има три кључне вредности – професионално знање, осећај припадности професији и одговорности

према друштву. У смислу креирања тих вредности важно је образовање којим се учи историчност професије, а други важан аспект је њена етичност. Клаузевиц нас учи да је рат акт силе и судар воља. Аспект силе учи се кроз војне науке, али посебно је важно створити отпорну вољу, која ће истрајати на путу одбране током ратног дејства или обезбедити истрајност официра да целу активну службу проведе у војсци. Та воља ствара се кроз етичност образовања и кроз интегритет. С циљем стварања етичких вредности, посебно бих издвојио значај наставника и командира водова који су у сталном контакту са кадетима. Лични пример је и даље од највеће драгоцености у том процесу, који неки аутори називају осмозом, где се кадети под утицајем сталног контакта са онима који „живе” вредности поистовећују са таквим етичким стандардима.

ЗА СТВАРАЊЕ
ОФИЦИРА ПРЕДУСЛОВ
ЈЕ ЈЕДИНСТВО ТЕЛА
И ДУХА И ВИСОК

НИВО ПСИХОФИЗИЧКИХ СПОСОБНОСТИ. КОЛИКИ ЈЕ ЗНАЧАЈ СПОРТА У СИСТЕМУ ВОЈНОГ ШКОЛСТВА?

– Војни спорт и физичка култура су интегрални и есенцијално важни сегменти војног школства. Од самог почетка, од селекције кандидата за упис на високе војне школе имамо важну компоненту провере физичких способности. Нека истраживања указују да у перцепцији и мотивацији оних који уписују Војну академију физичка спремност заузима врло високо место. Тешко ћете наћи факултет који има такву спортску инфраструктуру какву поседује Војна академија, која у пуној мери одговара на такве жеље и потребе студената. Ту су и бројне спортске секције, од борилачких вештина, војничког вишебоја до стрељаштва, које јасно указују колику важност придајемо спорту и физичкој култури у војном школству.

АКТУЕЛНИ РАТНИ СУКОБИ НА ГЛОБАЛНОМ ПЛАНУ СВАКАКО СУ ИЗВОРИШТЕ БУДУЋЕГ ЗНАЊА У ДОМЕНУ ВОЈНИХ НАУКА. КОЛИКО СЕ ПОМНО ПРАТЕ ТА ДЕШАВАЊА И КОЛИКО ЈЕ БРЗ ПРОЦЕС ПРЕНОШЕЊА ТИХ ИСКУСТАВА У НАСТАВНИ ПРОЦЕС?

– Тај процес из објективних разлога никада није онолико брз колико бисмо ми то

желели. Да се мало метафорички изразим, када сагледавате неки феномен, веома је важно где се ваша осматрачница налази. Када је реч о праћењу савремених дешавања у домену војних наука, од великог значаја је наша позиција војне неутралности која нам омогућава да кроз процес међународне сарадње развијамо односе са свима и кроз различите модалитете сарадње сазнајемо искуства и долазимо до релевантних истраживања и информација. Такође, ту је значајан и истраживачки рад наших наставника на теме савремених ратних дешавања. У том контексту имали смо одлична предавања за наставнике ради спознаје искустава из актуелних ратних сукоба. Сва та сазнања свакако ће имати утицај на иновирање тема и студијских програма. Динамика тог процеса зависи од бројних фактора, од чињенице да је основ нашег војног образовања превасходно упознавање кадета са доктринарним опредељењима Војске Србије до неопходности одређене временске дистанце за сагледавање тих искустава и њихову проверљивост да би постала будуће знање.

ВРЕМЕ У КОМЕ ЖИВИМО, ДИГИТАЛНО ДОБА, ОДЛИКУЈЕ ИЗУЗЕТНА ИЗЛОЖЕНОСТ НЕВЕРОВАТНОЈ КОЛИЧИНИ ИНФОРМАЦИЈА КОЈЕ

ПРОСЕЧНО ПРИМАМО НА ДНЕВНОМ НИВОУ. ПО ОДРЕЂЕНИМ ИСТРАЖИВАЊИМА ТАЈ ФЕНОМЕН ЗНАТНО УТИЧЕ НА ПРОМЕНУ ДУЖИНЕ ФОКУСА И КОНЦЕНТРАЦИЈЕ У ПРАВЦУ КОНСТАНТНОГ СМАЊЕЊА. ДА ЛИ УЧЕНИЦИ И КАДЕТИ ВОЈНИХ ШКОЛА ОДОЛЕВАЈУ УТИЦАЈУ ТОГ ПРОЦЕСА У СМISЛУ НИВОА ЊИХОВЕ ИНТЕЛЕКТУАЛНЕ ЖЕЋИ И СПОСОБНОСТИ УЧЕЊА?

– Сматрам да је способност одржавања концентрације, посебно анализе текста, можда и највећи изазов са којим ће се суочити војно образовање. Објективно, последице тог феномена савремене цивилизације који сте у питању навели се примећују, али систем војног образовања има моћ отпора том утицају. Када се сагледа структура ученика и кадета, ми и даље имамо изузетне појединце чија жеђ за знањем тражи много више извора сазнања од захтева-

ног и велику већину која без великих потешкоћа уз пресудну улогу наставника користи уџбенике као основни извор знања. Убеђен сам да структура и свестраност војног школства и интердисциплинарност студijsких програма обезбеђују дугорочност отпора овим евидентним социолошким и психолошким аспектима времена у коме живимо.

НА ДАН ДРЖАВНОСТИ

– 15. ФЕБРУАРА ПОЧИЊЕ КОНКУРС ЗА УПИС У ВОЈНЕ ШКОЛЕ КОЈИ ЋЕ ТРАЈАТИ ДО 31. МАРТА. КАКВА ОЧЕКИВАЊА ИМАТЕ У СМISЛУ ИНТЕРЕСОВАЊА И КВАЛИТЕТА КАНДИДАТА ЗА УПИС У СРЕДЊЕ ВОЈНЕ ШКОЛЕ И ВОЈНЕ ВИСОКОШКОЛСКЕ УСТАНОВЕ?

– Сваки фебруар у систему одбране препознатљив је по конкурсу за упис у војне школе, који традиционално почиње на Дан државности. Та симболичка нит илустра-

тивно говори о значају војног школства, као темељне одреднице снаге војске која је један од носећих стубова државности. Споменули смо нове студијске програме који свакако имају потенцијал како да генеришу нови импулс интересовања за упис у војне школе, тако и да привуку кандидате са високим нивоом квалитета и потенцијала. Такође, одлука Владе Србије којом се најављује поновно увођење обавезног служења војног рока, по мом очекивању, дугорочно ће доприносити расту интересовања за војне школе. Као проректор за квалитет и развој нагласио бих да ће наши будући ученици и студенти имати оптималне услове школовања и могућност да кроз синтезу науке и интегритета постану подофицири и официри Војске Србије достојни предака. ▀